

פקחים צעירים שצורת טבע החולה

החוברת של

ילדים שלום

אני ארצי, אני שובב, אני כמוכם צעיר, אני יעל,
ואני אוהב לטייל ברחבי ישראל.
הייתי כבר במקומות רבים כל כך!
ויש לי עוד המון מה לראות...

במדבר, בחורש, בחוף ובים,
בכולם אני מטייל ושומר עליהם גם!
רוצים להצטרף אליי? לבייך, ללמוד דברים מרתקים וגם לשמור על הסביבה?
רוצים? מצוין! אז בואו נטייל באהבה.

קחו את החוברת וביחד נטייל בשמורת טבע החולה.
זוהי שמורת הטבע הראשונה של ישראל,
עם שפע בעלי חיים שיגרמו לכם להתפעל!
בואו לגלות אותם בעצמכם...

הצטרפו אלינו ותהיו "פקחים צעירים", ובדרך תלמדו איך מטיילים נכון וגם נהנים.
הרימו רגליים וקרניים, קחו עט והורים,
נפתור חידות ונבין את סוד הדברים.
וכאשר תסיימו את כל המשימות תוכלו להתייצב לטקס, שהוא יום חג,
לקבל את התעודה וגם את התג!

שלכם באהבה,

ארצי,
מדריך הטיולים האישי שלכם.

משימה 1 - סיפורה של שמורה

מהו בדיוק המבנה המשונה שעליו אתם עומדים כעת?
השלימו את המילים החסרות לפי האיורים, וגלו את סיפורה של השמורה יוצאת הדופן הזו!

מקווה המים שמולכם נקרא "בררכת איתן". בעבר השתרעו בעמק אגם וביצה.

באמצע המאה הקודמת הוחלט במדינת _____ הצעירה לייבש את האגם. מדוע?

כדי ליצור שטחים שיתאימו לחקלאות, לבנות _____ ולסלול _____.

היו אפילו מי שחשבו לחפש כאן נפט!

איך מייבשים אגם כה גדול? נעזרים בדוברות - מעין רפסודות ברזל ענקיות שעליהן הותקן ציוד מיוחד.

היה צורך _____ תעלות רבות כדי לנקז את ה _____, ולהעבירם לנהר הירדן.

הייבוש פגע בבעלי חיים ובצמחים שאיבדו את ביתם, כגון ציפורים ואף _____ נדירים שנכחדו לחלוטין.

הפגיעה בטבע באזור זה הביאה להקמת רשות הטבע והגנים, ארגון שמטרתו לשמור

על ערכי הטבע והנוף ברחבי הארץ.

הוחלט שמעט הטבע שנותר מהאגם הענקי, יהיה מקלט לבעלי חיים ול _____ בעמק המיוחד הזה.

למעשה, אתם מטיילים כעת בשמורת הטבע הראשונה שהוכרזה בישראל, וזה קרה בשנת 1964 -

עוד לפני שההורים של חלקכם נולדו...

רוצים לדמיין איך הכול נראה פה פעם? לפני יותר מ- _____ שנה, ביקר כאן חוקר טבע אנגלי בשם

הנרי בייקר טריסטראם, שכתב:

"בשום מקום אחר ב _____ לא ראיתי ביצה כה נרחבת ושכה קשה לחדור לתוכה".

8. $200 - 50 =$

כעת שובו למסלול הראשי של השמורה, צעדו לעבר המצפור וממנו לשביל הביצה. בדרך חפשו בעלי חיים מעניינים. עצרו ליד השלט "נוטריה".

משימה 2 - מבוך הנדידה

בדרככם אולי פגשתם בעלי חיים מרתקים המתגוררים לצד המים ובתוכם - נוטריות, צבי ביצה, דגי שפמנון וחברים נוספים.

אך שמורת החולה מפורסמת גם בזכות מיקומה על ציר הנדידה של מאות מיליוני (!) ציפורים שעושות את דרכן מאירופה לאפריקה ובחזרה מדי סתיו ואביב. מטרתן לעבור את החורפים הקרים באזורים חמים יותר, שבהם יש גם יותר מזון. וכאן, בשמורת הטבע המוגנת, רבות מהן עוצרות לנוח ממסען המעייף. חלקן אף נשארות כאן לחורף או לקיץ.

עזרו לנחליאלי הקטן לעשות את דרכו מאירופה הקרה לאפריקה החמה. בדרך היזהרו מעופות דורסים, ציידים, ואפילו מטוסים.

הידעת?

רוב הציפורים הנודדות בעולם נודדות בשעות הלילה. הסיבה: הימנעות מהחום ומהתייבשות בשעות היום וכן הימנעות מטורפים מסוכנים.

אירופה

עצות לצפר המתחיל

רוצים להיות מומחים לציפורים? הנה כמה עצות שיעזרו לכם להתחיל:

- * הצטיידו בסבלנות רבה - הטבע משתנה ומפתיע כל העת.
- * מומלץ לערוך תצפיות ציפורים מוקדם בבוקר, אך גם לקראת השקיעה הדבר אפשרי.
- * ציפורים נמשכות למים - חפשו אותן ליד נחלים ואגמים.
- * הצטיידו במשקפת ובמגדיר ציפורים, כדי לזהות את מי בדיוק פגשתם...

כעת פנו ימינה אל שביל הביצה ועצרו במרפסת הראשונה של השביל הצף. וואו! זה כמו לטייל באפריקה!

משימה 3 - מי מתחבא בתפזורת?

הרימו מבט מעלה - האם אתם מבחינים בציפורים בשמים?
הביטו מטה - האם תוכלו לגלות צבי ביצה במים?
איזה עולם חי עשיר!

סמנו בתפזורת את שמות בעלי החיים המתגוררים בשמורה. ואם ממש פגשתם היום חלק מבעלי החיים הללו, סמנו אותם בעיגול כפול!

צב ביצה, תאו, ברכיה, נוטריה, עגור, חסידה, שפמנון, שקנאי

ה	צ	י	ב	ב	צ	נ	ז	פ	ר	צ
ב	ו	פ	א	ר	ס	ר	ח	נ	ב	י
פ	נ	ת	מ	כ	ת	י	ו	א	ו	ת
א	ח	ב	ז	י	א	נ	ק	ש	י	א
ק	ס	ר	ב	ה	נ	צ	ת	פ	ש	ו
ב	י	ז	ו	פ	ס	ש	ק	מ	כ	ב
ו	ד	י	ש	ש	ח	כ	י	נ	ר	ו
צ	ה	כ	א	ה	י	ר	ט	ו	נ	צ
מ	ר	נ	ו	ב	צ	ת	ק	נ	ב	ח
ת	ש	י	ר	ו	ג	ע	ב	ס	י	ר
א	צ	מ	ס	מ	נ	נ	א	ו	ת	ק

משימה 4 - לחוש את הטבע!

כל כך נעים ויפה כאן, על האגם הכחול...
זה הזמן להתמסר לטבע ולהפעיל את החושים שלכם - זוהי חוויה נהדרת (בקשו גם מההורים לנסות!).

סמנו V לצד הפעולות שביצעתם בעודכם נמצאים באזור מסתור הציפורים.

הביטו אל המים ועקבו אחרי אחד השפמנונים עד שהוא ייעלם מעיניכם

גלו אי בודד בלב האגם. היי! האם הוא באמת בודד? ואולי יש עליו חיים?

עמדו על השביל מחוץ למסתור. עצמו עיניים והרגישו את הרוח. מאיזה כיוון היא מגיעה?

האזינו: נסו להבחין בקול מלאכותי (מטוס? מכונת?) ובקול טבעי (ציוץ של ציפור?)

האם אתם רואים ציפורים? נסו להבחין בין מינים שונים של ציפורים

עמדו מול הצמחייה הצפופה ליד המסתור ונסו להבחין בין צמחים שונים באותו אזור

הידעת?

ראיתם שפמנונים? זהו דג טורף בעל "שפם" (בינים).

שעוזר לו לנווט במים. בשמורת החולה נמצאו שפמנונים שהגיעו לאורך של מטר וחצי - בדומה לגובהו של ילד!

נכון שנעים פה? אז בואו נישאר כאן גם למשימה הבאה.

משימה 5 - מקור לציפור

לכל בני האדם יש פה ולכל ציפור יש מקור. אך מדוע יש צורות כה רבות למקור?

הסיבה פשוטה: יש קשר בין מבנה המקור לבין סוג המזון שהציפור אוכלת. למשל, לציפור חובבת דגים יהיה מקור גדול בצורה של שק, לציפור שאוכלת זרעים יהיה מקור קשה שמתאים לפיצוח, ולציפור שמוצצת צוף מפרחים יהיה מקור דק במיוחד.

מתחו קווים בין מבנה המקור לבין סוג המזון המתאים לו.

הידעת?

במקור אין שיניים, ורוב הציפורים בולעות את המזון שלהן מבלי ללעוס אותו.

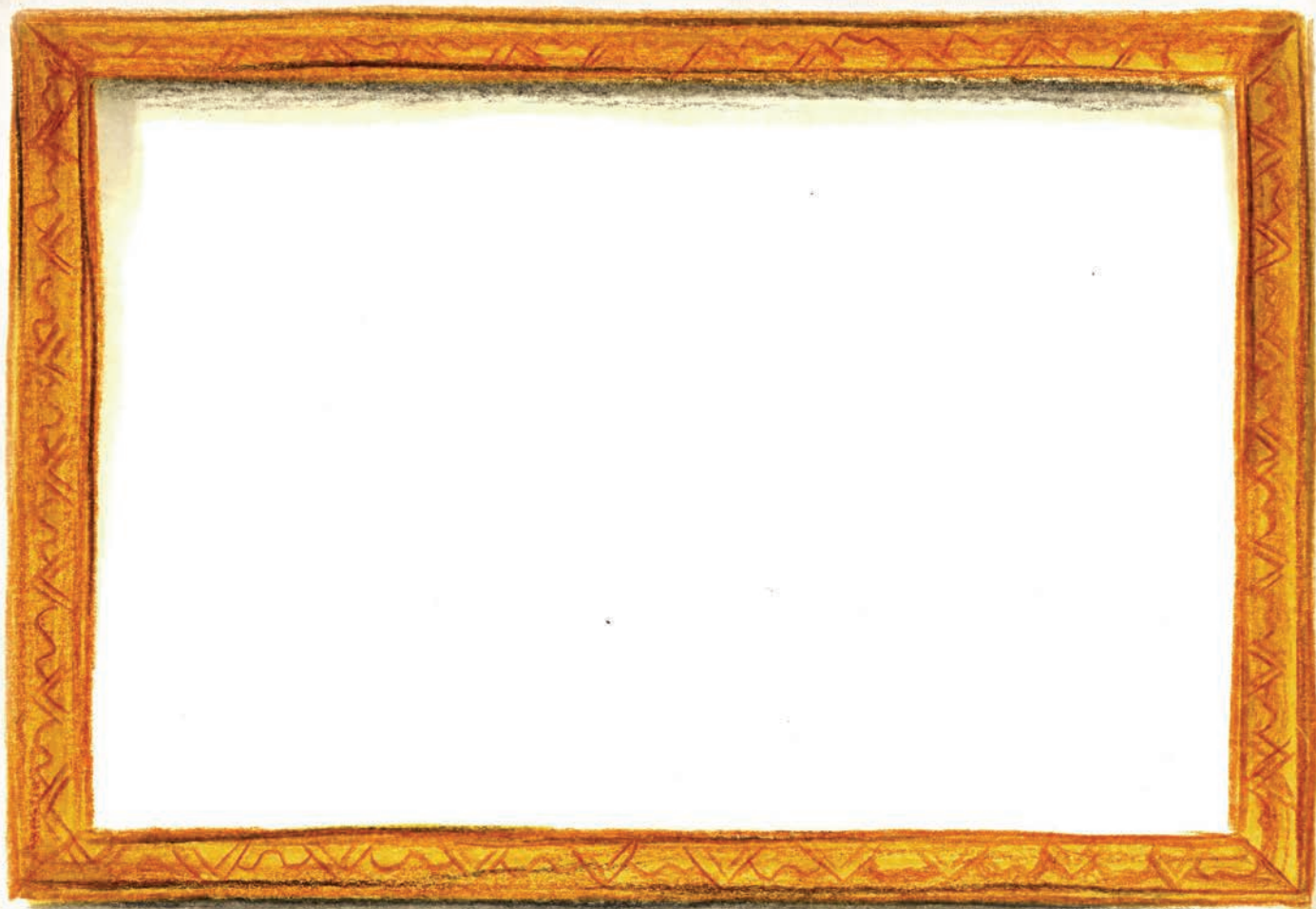
כעת צעדו אל מגדל התצפית וטפסו אל ראשו.

משימה 6 - שמורת הטבע - בעיניים שלכם

איזה נוף מרהיב נשקף ממרומי מגדל התצפית! הגולן, המרחבי עמק החולה עצמו...
כדאי ליצור כאן מזכרת אישית: בחרו קטע מסוים מהנוף שמולכם וציירו אותו בתוך המסגרת.

תוכלו אף לשמור את הציור, להביאו עמכם בביקור הבא בשמורת החולה (אפילו בעוד שנים רבות),
ולראות האם יש הבדלים בין היום לבין העתיד.

הידעת?

שמורת החולה משתנה לא רק במהלך השנים, אלא גם בין עונות השנה. הנוף שתראו בקיץ שונה מהנוף בחורף.
למעשה, דווקא בקיץ יש כאן פריחה נהדרת. כך למשל, פורחים כאן בקיץ צמחי ביצות מרשימים כגון נימפאה לבנה,
נופר צהוב וגם אירוס ענף - צמח יפהפה הנתון בסכנת הכחדה.

משימה 7 - פקחים צעירים למען הסביבה

היי חברים וחברות שלי!

רגע לפני שאתם מסיימים את הסיור בשמורת טבע החולה, יש משהו חשוב שאני רוצה שתדעו.

ברחבי ישראל, דעו שהגעתם למקום מיוחד שצריך לשמור עליו.

כאשר תפגשו את הסמל הזה

על השביל - למען ביטחונכם, ועל מנת שלא לפגוע בגנים הלאומיים ובשמורת הטבע, יש ללכת אך ורק בשבילים המסומנים.

ניקיון בכל מצב - שמרו על הניקיון, כי הלכלוך אינו נעים לכולנו וגם פוגע בבעלי החיים. **הביטו, אל תגעו.** אנא, אל תגעו בחי ובצומח שסביבכם, כדי שגם מבקרים אחרים יוכלו ליהנות מהם.

התבוננו באיורים וסמנו בעיגול את ההתנהגויות המזיקות שאולי ראיתם בביקור שלכם בשמורה. לא נתקלתם בהתנהגות מזיקה? נהדר! כולנו הרווחנו!

ועתה, אם סיימתם בצורה מוצלחת לפחות 6 משימות, אתם זכאים לקבל תג "פקחים צעירים" ולהשתתף בטקס ההתחייבות, שייערך במרכז השירות.

התחייבות הפקחים הצעירים

אני, פקח/ית צעיר/ה בישראל,
אמשיך לצאת לטבע, להכיר ולטייל.
אספר לילדים אחרים, לקרובים ולשכנים
על מה שלמדתי בשמורת טבע החולה
וכמובן - על "פקחים צעירים".

כאן למדתי על חשיבות שמירת הטבע,
וגם על בעלי חיים וצמחים מרתקים.

אני מתחייב/ת לשמור בכל האתרים
על בעלי החיים, העצים והפרחים,
להתנהג בשמורות ובגנים בצורה נאותה
ולדאוג שהסביבה תהיה נקייה.
לכבד את הטבע ואת כל אוצרותיו
בכל מקום ובכל מצב.

על החתום _____ תאריך _____

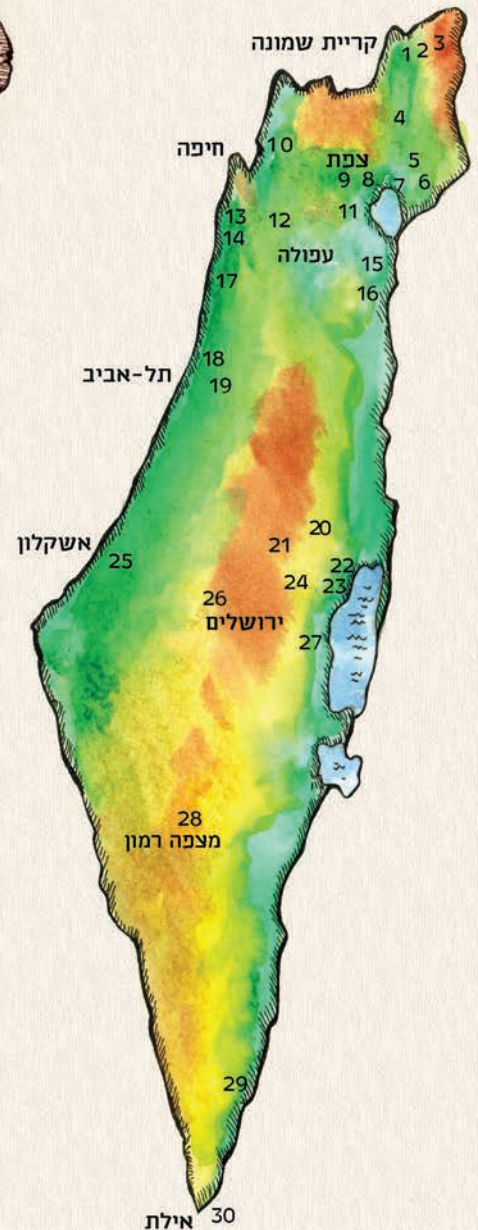
שם עורך הטקס _____ חתימת עורך הטקס _____

ניתן בשמורת טבע החולה

פקחים צעירים ברחבי הארץ

1. שמורת טבע תל-דן
2. שמורת טבע נחל חרמון (הבניאס)
3. גן לאומי מבצר נמרוד
4. שמורת טבע החולה
5. שמורת טבע משושים
6. שמורת טבע גמלא
7. שמורת טבע מגידסה
8. גן לאומי כורזים
9. שמורת טבע נחל עמוד
10. גן לאומי מבצר יחיעם
11. גן לאומי ושמורת טבע ארבל
12. גן לאומי בית שער
13. שמורת טבע נחל מערות
14. שמורת טבע חוף דור הבונים
15. גן לאומי כוכב הירדן
16. גן לאומי בית שאן
17. גן לאומי קיסריה
18. גן לאומי אפולוניה
19. גן לאומי ירקון
20. שמורת טבע נחל פרת
21. גן לאומי עין חמד
22. פארק (גן לאומי) קומראן
23. שמורת טבע עיינות צוקים
24. פארק (גן לאומי) הרודיון
25. גן לאומי אשקלון
26. גן לאומי בית גוברין
27. שמורת טבע עין גדי
28. גן לאומי עבדת
29. שמורת טבע חי-בר יוטבתה
30. שמורת טבע חוף האלמוגים

נראה
בגנים הלאומיים
ובשמורות הטבע!

חברת פקח צעיר-החולה

10000902

חפשו אותנו ב-

איור ועיצוב: ענבל שריד בר שקד

כתיבה: איל שפירא